

NOVICE

kmetijskih, obertnijskih in narodskih reči.

Odgovorni vrednik **Dr. Janez Bleiweis.**

Tečaj X.

V sredo 15. decembra (ranozimna) 1852.

List 100.

Kaznovana skopúha.

Za mizo pri bokalu vina
Sedita huda dva skopúna,
Prevdarjata, modrujeta,
Sebične sklepe kujeta:
Kje bi naj več zaslužka bilo,
Kaj naj ceneje se kupilo,
Z naj boljim pridom se prodalo.
»Te léta — govori Budalo —
Možje so bili žitarji,
Zredili so mošnice si,
In kakor kaže, letos tud
Ne bode brez dobička trud.
Zato za svoje vse petíce
S prevdarkom kupil sim pšenice;
In to povem ti: da popred
Ne dam je, da bo šla ko med,
Cmok dokler na forint ne pride
Za korec je z hranišč ne ide«.
Kerčmar, to čuti, glava zvita,
Podraži kmalo njuna žita;
Prinese kot sta naročila
Na mizo jima berž kosila,
In sicer cmokov štirkrat pet,
Tedaj za vsacega deset.
Prav jima se priležejo,
Ker dobro res dišali so;
Jih jedši močno hvalita,
In za račun poprašata:
»Za dvajset cmokov menim zmerno
Forintov dvajset je primerno«. —
Skopina se pogledata,
Da mož norčuje, menita.
Kerčmar ostane mož beseda:
»Mi ne zamerita, soseda,
Letó je vaju želja bila,
Ki se sedaj je dopolnila,
Ker sta si desno roko dala:
Da pred ne bosta nič prodala,
Za korec da z hranišč ne ide,
Cmok dokler na forint ne pride,
Sedaj, ko cmok forint veljá,
Prodajati zamoreta
Pšenico, rež in druge žita« —
Se jima odreže glava zvita. —
Nato razkačena odertnika
Le berž poiščeta sodnika,
Za drage dnarce se tožila,
Na zadnje pravdo sta — zgubila.
Po ceni žito sta prodala
In z dnarci — dohtarja plačala.

C.

Kmetijske skušnje.

(Privošite svilodam ali šidnim gosencam svitlobe in zraka dovelj!) pravi sloveči svilorejic Balsamo Krivelli v Milani, in vidili boste, da bojo veliko bolj zdravi in čversti, kakor v tamnih in zatuhlih hramih.

(Od gutaperčnih čevljev zoper bolezin na parkljih), katerih najdbo smo v Novicah že naznanili, sedaj zvemo, da 4 čevlj (za eno ovco) velja 45, 57 krajc. in tudi 1 fl. 9 kr. s štopo vred. Javaljne

bojo ovce veliko teh čevljev pri nas stergale, brez katerih homo prav lahko izhajali.

(Če iztreba, kadar je krava vergla, kmalo od nje gré), smo že priporočili petersiljevo vodo. Z veseljem slišimo, da ta preprost pomoček se je na Štajarskim že večkrat poterdil; za to ga vnovič namesti tako škodljiviga silniga terganja gób vsim živinorejcam priporočimo, ker je lahak, dober kup in gotov. V 3 bokalih vode naj se da kuhati za eno pest petersiljevih korenin z zelišem vred, dokler so tako mehke, da se zmečkati dajo; zmečkane korenine z vodo vred se zmešajo s 3 bokali mlačne ječmenove vode, — in to se daje kravi trikrat na dan, dokler iztreba od živine ne gré, kar se večidel o 3 ali 5 dnéh zgodi.

(Od kod uši pri teletih pridejo in kako jih odpraviti?) Od nesnažnosti in večidel le od nesnažnosti! zato ker jih ne češemo in ne štrigljamo. Al to pri mladi živini ni potrebno, je škodljivo — pravijo naše lene kravarice, in gospodar jim verjame. Kako je goljufan! Se vé da kravarica raji sama sebe lišpa, kakor da bi snažila živinčeta, nje skerbí izročene. Kaj je nek koža mertev meh? Koža mladiga živinčeta še bolj hlapi in še več iz sebe meče, kar ni truplu za nobeno rabo več. Če kože ne snažimo, zastane vsa ta nesnaga na nji in izredé se uši. Nar raji se to zgodi, ko so teleta odstavljene bile in še nove piče niso navajene, ali pa tudi, ko mlada živina strada ali slabo pičo dobiva. Vse to stori, da ima še več smeti skoz kožo iz trupa iti; ako se sedaj še snažnost zanemari, se zaredé uši še gotovši, sperviga večidel po vratu, pozneje po celim životu.

Berž pa ko se uši pokažejo, so vse sorte vraže pri rokah; če te nič ne pomagajo, se začne umivanje z lugam, kurjekam, s tobakovo, petersiljevo ali čmerikovo vodo, ali mazanje z mazam živiga srebra itd. Res je, da te reči umorijo uši, ali večkrat so živini škodljive. Zakaj pa se zanemarja to, kar je nar bolj gotovo, da se uši ne zaredé? snažnost, snažnost, snažnost! Lej kravo, kako liže telička, ko je na svet prišel! Jezik njeni je ojster, vendar ga liže, ker vé kaj mu je potreba! Človek pa, ki se modriga šteje, pa ne spozná tega, kar mu krava sama kaže! Kmalo pride tele od matere, ona ne more več svoje dolžnosti opravljati, da bi ga čedila, — človek pa, modri človek! se ne zmeni za snažnost kože več. Vzemi kertačo in štrigel v roke vsaki dan, daj mu čedne stelje, ne derži ga v soparnim berlogu, pusti ga večkrat iz hleva, umij ga večkrat z vodo — in vidil boš, da ne bo uši in da se bo tele redilo, da bo veselje!